

Skärvor från en krossad barndom

Daiane är en av de unga kvinnorna på Abrigo. Hon har nyss blivit mamma. I juni föddes hennes första barn, som fått namnet Sara. Det här är Daianes egen berättelse, utan inskränkningar eller förändringar.

Men just därför krävs några förklaringar. Daiane kommer från utkanterna av miljonstaden Salvador i Nordöstra Brasilien, ett område som präglas av afrikansk kultur. Hon berättar om Candomblé, den religion som hennes mamma bekände sig till. Candomblé uppkom i Brasilien bland slav-befolkningen och förenar tankar och seder från afrikansk och indiansk folketro med katolsk helgonkult. I en urartad form kallas den Macumba, där svart magi och blodiga offer är viktiga inslag och dit folk söker sig för att få hämnd på sina fiender, locka till sig män eller kvinnor eller skaffa sig rikedom. Bland folk i kåkstäderna finns ofta en stor skräck för Macumba och dess prästerskap, som kallas Mães e Pais Santos, heliga mödrar och fäder. I vissa gatukorsningar, som anses heliga, finner man ibland spår av kultens riter i form av offerade fåglar eller andra smådjur.

På kultplatserna anropas andarna, Os Espíritos. Daiane talar om O Espírito de Pomba Gíria, Duvoanden, som är de prostituerades särskilda ande. Människor anropar andarna för att bli befriade från något ont, till exempel en sjukdom, genom att det onda överförs på någon annan, som måste vara närvarande, personligen eller genom något föremål. Daianes mor bar fram henne som ett offer för att hennes eget liv som prostituerad skulle flyttas över på dottern.

För att förstå varför Daiane blev så gripen av att höra orden Fader Vår måste man veta att bönen på portugisiska börjar med orden Pai Nosso, och att Pai är det ord som barn använder när de ropar på sin pappa. Nu överlämnar jag ordet till Daiane, och första delen av hennes långa berättelse som kanske får en fortsättning i ett kommande rundbrev.

ÖJag föddes i en kåkstad i utkanterna av Salvador och växte upp i ett fallfärdigt skjul tillsammans med min mamma och mina tre äldre syskon, Elaine, Elielton och Elisangela.

Min mamma var ingen bra människa. Det säger jag inte för att hon var prostituerad, men för att hon behandlade oss illa. Hon visade oss aldrig någon kärlek eller omsorg, men överöste oss med stryk och svordomar.

Min syster Elaine gav upp och försvann hemifrån när hon var 8 år. Jag har aldrig mer hört av henne. Bara några månader senare var det Elielton som lämnade oss. Han föredrog att bo på gatan och brukade tigga borta vid torget. På nätterna sov han på en bänk och använde gamla tidningar som skydd. Han for mycket illa, men till slut fick han komma till ett barnhem. Elisangela var den som fick lida mest av mammas hårdhet. Hon retade sig på att Elisangela tog ett ansvar för mig och blev som den mamma hon själv inte ville vara. Trots all misshandel stannade hon kvar så länge hon orkade.

När mamma gick ut för att söka kunder låste hon alltid in oss. Hon kunde lämna oss utan mat i flera dagar. Vi var nästan alltid hungriga, för mamma lät det mesta hon tjänade gå till cachaça, sockerörssprit, och smink och kläder åt sig själv.

Nu när jag är vuxen kan jag bättre förstå varför mamma hade blivit så hård och likgiltig. Hon hade själv varit utsatt för många förödmjukelser. Men jag tror att de ohyggligheter hon utsatte oss barn för främst berodde på att hon sökt den sämsta tänkbara utvägen ur sina svårigheter. Hon sökte hjälp genom Macumba, där Os Pais Santos, prästerna, lovade att hon genom offer och magi skulle bli gift och få pengar och slippa att vara prostituerad.

När jag var 15 dagar gammal hade hon fört mig till O Pai Santo och burit fram mig som ett offer till O Espírito de Pomba Giria för att jag, när tiden var inne, skulle bli en prostituerad i hennes ställe. Hon berättade det för mig när jag var fem år. Och så skrattade hon och sa, att nu vet du vad som väntar dig. Men det förstod jag ju inte. Inte då.

Så kom den dagen när min syster berättade att hon inte stod ut längre. Vi grät mycket när vi skildes. Nu var jag ensam med mamma och hade inte längre någon som kunde skydda mig.

Mamma började ta hem sina kunder och använde mig som lockbete. Hon till och med uppmanade sina kunder att tafsa på mig, och senare också våldta mig medan hon såg på. Jag var bara sju år gammal. Jag grät inte, ropade aldrig på hjälp, jag låtsade att jag var någon annanstans. Mamma skrattade bara åt mig. Hon sa att hon skulle lära upp mig att följa i hennes fotspår. Min mamma var sådan. För henne var allt som var gott och fint något hon hånade, och allt som fult och ont något eftersträvansvärt.

En söndag när jag just fyllt 8 år råkade jag gå förbi en kyrka och hörde församlingen be Fader Vår. Jag visste ingenting om kyrkan eller kristendomen men hela mitt liv hade jag tänkt, att om jag bara hade haft en pappa som kunnat försvara mig hade livet varit annorlunda. Och orden om vår pappa fick mig att gå in i kyrkan och sedan gick jag dit så ofta jag vågade. Jag var livrädd för att mamma skulle få veta det.

Mamma sov vanlig en på dagarna, och då gick jag till kyrkan och där träffade jag andra människor och började förstå hur de levde och tänkte.

Någon gav mig en bibel, men jag vågade inte berätta att jag inte kunde läsa.

Men så hände det att mamma en dag letade efter mig eftersom hon ville att jag skulle följa med henne till en ritual i Candomblé. Någon berättade att jag var i kyrkan. Hon stod och väntade på mig efter gudstjänsten. Sedan slog mig så mycket att jag trodde att jag skulle dö. Hon skrek att hon överlämnat mig till Espirito de Pomba, och att jag aldrig skulle komma undan.

Men plötsligt hände något oväntat i mitt sorgliga liv. Min syster återvände hem. Jag blev så glad, men glädjen skulle inte vara länge.

Det var lördagen den 17 oktober 1998 som mitt liv förändrades för alltid. Mamma hade gjort sig i ordning för att gå ut att söka kunder. När hon stod i dörren tog jag mod till mig och sa öGå med Gud!ö Jag hade väntat att hon skulle bli arg, och säga något elakt eller slå mig. Men hon såg bara på mig och sa öTack!ö Jag blev så förvånad att jag fick tårar i ögonen. Innan hon

började sitt arbete brukade hon ta vägen förbi en Candomblé. Därför var hon, som seden kräver, helt klädd i vitt. Blus. kjol och sandaler, allt i vitt.

Det hade ofta hänt att mamma stannat borta flera dygn när hon träffat någon man, men när hon inte återvänt efter tre dagar blev vi oroliga. Vi gick runt och frågade efter henne och fick veta, att man hade sett henne dricka tillsammans med två män på en bar. Hon hade varit berusad när hon vinglat bort med männen till ett övergivet hus dit prostituerade brukade ta sina kunder. En halv timma senare hörde folk ett högljutt gräl. Mamma ville ha betalt för sina tjänster, men männen hade bara skrattat åt henne och knuffat undan henne. Det sista man sett av henne var när hon följde efter männen bort i nattmörkret och vrålade svordomar och hotelser.

Vi letade hela dagen. På eftermiddagen då vi var trötta och färdiga att ge upp hörde jag plötsligt min syster skrika, hon skrek och skrek. Jag sprang så fort jag kunde och ropade på avstånd öHar du hittat mamma?ö Hon kunde inte svara, men pekade mot ett skjul.

Synen som mötte mig är för alltid graverad i mitt minne. Jag ser den framför mig varje dag. Hon låg strax innanför den trasiga dörren. De hade naglat fast henne vid golvet genom att stöta ett järnspett genom hennes underliv och de hade krossat hennes huvud med en gatsten. Det var mycket hett och kroppen befann sig i förruttnelse, men jag kände igen mamma. Hon bar fortfarande sina vita sandaler.

Jag svimmade, och någon måste ha burit hem mig.

När jag vaknade till igen var det redan kväll. Jag var alldeles ensam.

Jag förstod att min syster och alla vi kände var och begravde mamma.

Min värld hade rasat samman. Men jag insåg att det inte gjorde något.

Den värld som rasat samman hade inte varit bra.

Livet kunde inte bli värre, om jag så måste tigga och svälta.

Jag tvättade mig, åt litet bröd som jag hittade i ett skåp och gick min väg.

Jag gick i dagar och nätter, och vände mig inte om en enda gång.

Två veckor tidigare hade jag fyllt nio år.ö